

महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक: २१/२००२
महाराष्ट्र जमीनीव्यतिरिक्त नवीन व
अविभाज्य शर्तीने दिलेल्या भोगवटादार
वर्ग-२ च्या इनामी/वतनी जमीनी भोगवटादार
वर्ग-१ च्या करण्याबाबत.

⑤ GR. 200407 2135415001-0300

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक: वतन-१०९९/प्र.क्र.२२३/ल-४
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक: ९ जुलै, २००२

- वाचा- १) शासन परिपत्रक, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: डब्ल्यूटीएन-१०८३/ प्र.क्र.८८६/ल-५ दि.४.२.१९८३
२) शासन परिपत्रक महसूल व वन विभाग, क्रमांक: विआयडब्ल्यू-१०८३/प्र.क्र.४९३/ल-५ दि.१६.५.१९८५
३) शासन परिपत्रक महसूल व वन विभाग, क्रमांक: डब्ल्यूटीएन-१०९९/ प्र.क्र.२२९/ल-४ दि. १०.३.२०००

परिपत्रक:-

१) महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक: २१/२००२ राज्य शासनाच्या दिनांक ६ मे २००२ च्या राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात आला आहे.
या अधिनियमान्वये पुढील एकूण पाच अधिनियमात सुधारणा करण्यात आलेल्या आहेत:-

- १) मुंबई परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम, १९५०
- २) मुंबई (समाजांस उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम, १९५३
- ३) मुंबई विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला खिष्वाटी नाहीशा करण्याबाबत अधिनियम, १९५५
- ४) मुंबई गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम, १९५८
- ५) महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम, १९६२

सदर सुधारणांद्वारे, महाराष्ट्र जमीनीव्यतिरिक्त नवीन व अविभाज्य शर्तीने दिलेल्या इनाम/वतन जमीनी
भोगवटादार वर्ग-२ मधून भोगवटादार वर्ग-१ मध्ये करण्यासंबंधात पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आलेला आहे:-

अ) नवीन व अविभाज्य शर्तीने धारण केलेल्या भोगवटादार वर्ग-२ च्या जमिनीची शेतीसाठी विक्री करण्यासाठी
शासनाच्या किंवा सक्षम प्राधिका-यांच्या परवानगीची/ना-हरकतीची आवश्यकता राहणार नाही. मात्र अशी विक्री होत असतांना उक्त
जमिनीवरील भोगवटादार वर्ग-२ ही अट कमी होणार नाही.

ब) नवीन व अविभाज्य शर्तीने धारण केलेल्या वर्ग-२ च्या भोगवटादारांना सदर जमीन जुन्या शर्तीने (भोगवटादार
वर्ग-१) करण्यासाठी सदर जमिनीच्या चालू बाजारभावाच्या किंमतीच्या ५० टक्के रक्कम भरावी लागेल.

क) भोगवटादार वर्ग-२ च्या जमिनी सक्षम प्राधिका-यांच्या पूर्वपरवानगीने अकृषिक वापरासाठी हस्तांतरित
झालेल्या असतील व त्यासाठी धारकाकडून योग्य ती रक्कम घेण्यात आली असेल तर अशा व्यवहारातील भोगवटादार वर्ग-२ च्या
जमिनी पूर्वलक्षी प्रभावाने भोगवटादार वर्ग-१ च्या संबोधण्यात येतील.

ड) भोगवटादार वर्ग-२ ची जमीन बिगर शेतीसाठी चालू बाजारभावाच्या ५० टक्के नजराणा रक्कम न भरता
विकली गेली असल्यास असे हस्तांतरण चालू बाजारभावाच्या ५० टक्के नजराणा व नजराणा रक्कमेच्या ५० टक्के देड भरून
नियमित करता येईल व नंतर सदर जमीन भोगवटादार वर्ग-१ होईल.

२. उपरोक्त अधिनियमाखालील इनामी/वतनी भोगवटादार वर्ग-२ च्या जमिनीच्या हस्तांतरणा संबंधात शासन
परिपत्रक, महसूल व वन विभाग क्रमांक: डब्ल्यूटीएन-१०८३/ प्र.क्र.८८६/ल-५ दिनांक ४.२.१९८३ व परिपत्रक
क्रमांक: विआयडब्ल्यू-१०८३/प्र.क्र.५९३/ल-५ दिनांक २६.५.१९८५ व त्या आधारे निर्गमित केलेल्या शासन परिपत्रक क्रमांक
डब्ल्यूटीएन-१०९९/प्र.क्र.२२९/ल-४ दि. १०.३.२००० अन्वये कार्यपध्दती विहित करण्यात आलेली आहे. महाराष्ट्र अधिनियम
क्रमांक: २१/२००२ अन्वये वरील परिच्छेद क्रमांक-२ मध्ये नमूद करण्यात आलेल्या तरतूदीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र जमीनीव्यतिरिक्त
इतर भोगवटादार वर्ग-२ च्या वतनी/ इनामी जमीनी बाबत पुढील कार्यपध्दती अमलात येईल:-

१) भोगवटादार वर्ग-२ च्या इनामी/वतनी जमीनीच्या हस्तांतरणाकरीता कोणत्याही प्रकारच्या परवानगीची
आवश्यकता असणार नाही. तथापि अशा हस्तांतरणानंतर संबंधित जमीन भोगवटादार वर्ग-२ चीच राहील.

२) भोगवटादार वर्ग-२ च्या धारकास संबंधित जमीन भोगवटादार वर्ग-१ ची करावयाची असल्यास संबंधित धारक शीघ्रसिध्दगणकानुसार येणा-या चालू बाजार भावाच्या किंमतीच्या ५० टक्के रक्कम तहसिल कार्यालयाकडून चलन मंजूर करून घेऊन शासनास भरील. सदरच्या चलनाद्वारे नजराणाच्या रक्कमेचा भरणा केल्यानंतर तलाठी चलन पाहून नवीन शर्त (भोगवटादार वर्ग-२) कमी करून जुनी शर्त (भोगवटादार वर्ग-१) म्हणून दाखल करील. त्यानुसार सदरची जमीन भोगवटादार वर्ग-१ म्हणून होईल.

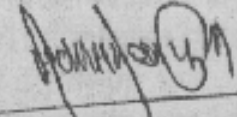
३) यापूर्वी अशा भोगवटादार वर्ग-२ च्या जमीनी बाबतीत संक्षम अधिका-याच्या पूर्वपरवानगीने विहित नजराणा भरून कृषीत्तर प्रयोजनासाठी हस्तांतरित झाल्या असतील तर संबंधित जमीनी अशा परवानगी आदेशाच्या दिनांकापासून भोगवटादार वर्ग-१ च्या होतील. तहसिलदारानी अशा प्रकरणांचा आढावा घेवून तदसंबंधिच्या ७/१२ उता-यावर, आवश्यक नोंद घेण्याबाबत कार्यवाही करावी.

४) भोगवटादार वर्ग-२ च्या जमीनी कृषीत्तर प्रयोजनासाठी पूर्व परवानगी शिवाय व विहित नजराण्याची रक्कम भरल्याशिवाय हस्तांतरित झाल्या असतील तर अशी हस्तांतरणे जमीनीच्या चालू बाजार भावाच्या ५० टक्के रक्कम नजराणा म्हणून व नजराणा रक्कमेच्या ५० टक्के रक्कम बंड म्हणून भरून घेऊन जिल्हाधिकारी यांना नियमित करता येतील. अशा प्रकारे हस्तांतरणे नियमानुकूल झाल्यानंतर संबंधित जमीनी भोगवटादार वर्ग-१ च्या होतील.

५) महार वतनी जमीनीच्या हस्तांतरणाबाबत, उपरोक्त अधिनियम क्रमांक:२१/ २००२ मधील तरतूदीनुसार जिल्हाधिकारी यांनी कार्यवाही करावी.

३. उपरोक्त महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक:२१/२००२ ची प्रत (हंग्रजी व मराठी) सोबत जोडली आहे. सर्व विभागीय आयुक्त/जिल्हाधिकारी यांना किंती करण्यात येते कि, सदर अधिनियमातील तरतूदीच्या अंमलबजावणीच्या संदर्भात संबंधितांना आवश्यक सूचना द्याव्यात.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने.

(विकास देशमुख)
उप सचिव
महसूल व वन विभाग.

प्रति:-

- १) सर्व विभागीय आयुक्त
- २) सर्व जिल्हाधिकारी
- ३) जमाबंदी आयुक्त व संचालक, भूमि अभिलेख, म.रा.पुणे
- ४) नोंदणी महानिरिक्षक व मुद्रांक विभाग, पुणे.
- ५) सर्व उपविभागीय अधिकारी
- ६) सर्व तहसिलदार
- ७) निवड नस्ती ल-४, महसूल व वन विभाग, भंत्रालय, मुंबई-३२